

Anarcho-Biblioteka
Dobry pieróg to wywrotowy pieróg

Huerta Grande

Teoria, ideologia i praktyka polityczna

Black Rose Anarchist Federation, Uruguayan
Anarchist Federation

Black Rose Anarchist Federation, Uruguayan Anarchist Federation
Huerta Grande
Teoria, ideologia i praktyka polityczna
1972

federacja-anarchistyczna.pl

Tekst oryginalny: <https://blackrosefed.org/huerta-grande/>.
Pierwsze tłumaczenie na język angielski: Pedro Ribeiro (2009, Amanecer:
For A Popular Anarchism, Kalifornia), poprawione przez Gabriela Ascui
(2018, SOL, Chile). Tłumaczenie na język polski: xEDGARx (2021). Po polsku
wydane w 15 numerze "A-taku".

Od redakcji A-TAKU: Idea Especifismo bardzo przypadła nam do gustu
(pisaliśmy o niej nr 12 „A-taku”, 2019, s. 19), a powyższy tekst jest
kontynuacją naszych poszukiwań krytycznych dotyczących ruchów
społecznych. Temat zamierzamy kontynuować w kolejnych numerach.
Zapraszamy do włączenia się w dyskusję, proponowania tekstów,
tłumaczeń itd.

pl.anarchistlibraries.net

1972

Spis treści

„Huerta Grande”	4
Różnice między teorią a ideologią	6
Zasięg pracy teoretycznej	6
Polityczne praxis i poznanie rzeczywistości	8

Wstęp od Federación Anarquista Rosa Negra (ang. Black Rose Anarchist Federation, pol. Federacja Anarchistyczna Czarna Róża): „*Huerta Grande*” („*Wielki Sad*”) napisano w 1972 roku jako wewnętrzny dokument dyskusyjny Urugwajskiej Federacji Anarchistycznej, tuż po tym jak guevarystowska grupa Tupamaros poniosła klęskę ze swoją zbrojną strategią, a przed brutalnym zamachem wojskowym w czerwcu 1973 roku. Tekst analizuje naturę teorii i strategii, stwierdzając, że podstawowym aspektem rewolucyjnej organizacji politycznej jest głębokie zrozumienie rzeczywistości materialnej na podstawie praktycznej teorii i politycznego praxis (rzeczywistego działania – red.). Może nie jest to zbyt nowatorska myśl, mimo to publikacja miała głęboki wpływ na anarchizm Ameryki Łacińskiej i stała się najważniejszym dokumentem idei Especifismo.

Urugwajska Federacja Anarchistyczna, znana jako FAU (Federación Anarquista Uruguay – red.), została założona w 1956 roku i była pierwszą organizacją promującą koncept Especifismo (zob. „A-tak”, nr 12, 2019, s. 19 – red.). Celem FAU była koordynacja bojowników według strategii „włączenia społecznego”, polegającego na współpracy w obrębie, jak i tworzeniu masowych organizacji. Pośrednią intencją była zaś budowa potęgi tych grup, umożliwiającą powstanie w przyszłości szerokiego ruchu wolnościowego, który mógłby zerwać z państwem. W latach 60. aspekt organizacyjny był kluczowy podczas powoływania do życia urugwajskiego CNT (krajowej konfederacji handlowej, która zrzeszała 90% związków zawodowych), Robotniczo-Studentckiego Oporu (ROE – federacji bojowych grup pracowniczych i studenckich, liczących łącznie około 12 tysięcy członków) oraz zbrojnego ramienia FAU – OPR-33. W ciągu ostatnich dwóch dekad FAU wspomaga powstawanie wielu podobnych organizacji anarchistycznych w Brazylii, Argentynie i Chile, inspirować także grupy z całego świata.

Uwaga na marginesie: korzystanie z terminu „partia” jest zgodne z tym, w jaki sposób był on stosowany przez Errico Malatestę jako synonim organizacji politycznej: „przez słowo partia mamy na myśli wszystkich, którzy są po tej samej stronie, tj. tych, którzy podzielają te same aspiracje i, w taki czy inny sposób, walczą o jeden cel ze wspólnymi wrogami”.

„Huerta Grande”

Aby zrozumieć, co się dzieje, konieczne jest prawidłowe myślenie. Prawidłowe myślenie zaś oznacza uporządkowanie i adekwatne traktowanie danych o rzeczywistości, które są produkowane w ogromnych ilościach.

Właściwe rozumowanie jest warunkiem koniecznym do prawidłowej analizy tego, co dzieje się w danym kraju, w danym momencie jego historii lub historii innego państwa. Wymaga to odpowiednich instrumentów. Narzędziami do osiągnięcia naszego celu są pojęcia, a żeby myśleć spójnie, potrzebny jest szereg terminów ściśle ze sobą powiązanych. Potrzebny jest więc system pojęć, teoria.

Bez teorii ryzykuje się rozpatrywanie każdego problemu indywidualnie, w oderwaniu od innych, wychodząc od punktów widzenia, które w każdym przypadku mogą być inne albo rozpatrując je na podstawie subiektywizmu, domysłów, prezentacji itp.

Partia była w stanie uniknąć poważnych błędów, ponieważ byliśmy w stanie myśleć w oparciu o koncepcje, które mają wysoki poziom spójności. Popępiała też poważne błędy z powodu niedostatecznego rozwoju naszego myślenia teoretycznego jako organizacji.

Aby zaproponować program, musimy znać rzeczywistość gospodarczą, polityczną i ideologiczną naszego kraju. To samo jest konieczne, aby stworzyć linię polityczną, która będzie wystarczająco jasna i konkretna. Jeśli mamy niepełną lub błędną wiedzę, nie będziemy mieli programu, a jedynie bardzo ogólną linię, trudną do realizacji we wszystkich przestrzeniach, w obrębie których porusza się partia. Jeśli nie ma jasnej linii, nie ma skutecznej praktyki politycznej. Polityczna wola partii ryzykuje wtedy rozmycie, „woluntaryzm” w działaniu staje się robieniem wszystkiego, co popadnie, z czystej dobrej woli, ale nie determinuje wyniku wydarzeń, bazując na niedokładnych przewidywaniach. Jesteśmy zdeterminowani przez nie [wydarzenia] i przez nie działamy spontanicznie.

Bez konkretnej wykładni teoretycznej organizacja – organizacja, choćby nie wiadomo jak wielka – będzie oszołomiona okolicznościami, na które nie ma wpływu i których nie jest w stanie pojąć. Linia polityczna wymaga programu, rozumianego jako cele, które mają być osiągnięte na każdym etapie. Program wskazuje, które siły są sprzyjające, które są wrogie, a które są tylko chwilowymi sojusznikami. Ale żeby to wiedzieć, musimy znać dogłębnie rzeczywistość kraju. Dlatego zdobycie tej wiedzy jest teraz zadaniem o najwyższym priorytecie. A żeby to wiedzieć, potrzebujemy teorii.

sadnione odpowiednią analizą teoretyczną. To jest częste w naszym środowisku.

Nie da się stwierdzić, że w naszej rzeczywistości lub realiach regionu Ameryki [Łacińskiej] istnieje adekwatna analiza teoretyczna, to znaczy wystarczająco skonceptualizowane zrozumienie sytuacji. Obserwacja ta dotyczy również pozostałych obszarów naszej codzienności. Teoria jest dopiero w fazie początkowej. Jednak od dziesięcioleci toczy się walka, konfrontacja. To zrozumienie nie powinno prowadzić nas do lekceważenia fundamentalnego znaczenia pracy teoretycznej.

Na postawione wcześniej pytanie musimy więc odpowiedzieć: priorytetem jest praxis, ale to, jak skuteczna jest praktyka, zależy od bardziej skonkretyzowanej wiedzy.

W takich warunkach jak nasze, w formacji społecznej naszego kraju, rozwój teoretyczny musi rozpocząć się, jak wszędzie, od grupy sprawnych koncepcji myślowych, operujących na możliwie jak największym zasobie danych, które stanowią będą surowiec dalszego rozwoju koncepcji.

Informacje same w sobie, badane w izolacji, bez odpowiedniej obróbki konceptualnej nie reprezentują adekwatnie rzeczywistości. Stanowią one jedynie dekorację ideologii, w obrębie których faktom przypisuje się konkretne funkcje.

Pojęcia abstrakcyjne, same w sobie stanowiące odpowiednie tło informacyjne, nie dają również dalszej wiedzy o rzeczywistości.

Istniejące w naszym kraju prace teoretyczne zwykle oscylują pomiędzy tymi dwoma niewłaściwymi ekstremami.

instrumentów pojęciowych, ukonstytuowanych w teorii. Poprzez praktykę pracy teoretycznej dążymy do wytworzenia coraz to bardziej precyzyjnych i konkretnych narzędzi, prowadzących nas do poznania konkretnego obrazu otoczenia.

Tylko dzięki odpowiedniemu głębokiemu i naukowemu zrozumieniu na poziomie intelektualnym, można rozwinąć elementy ideologiczne (aspiracje, wartości, ideały itp.), które stanowią odpowiednie środki do przekształcenia rzeczywistości społecznej ze spójnością zasad i skutecznością praktyki politycznej.

Polityczne praxis i poznanie rzeczywistości

Skuteczna praktyka polityczna wymaga zatem: wiedzy o rzeczywistości (teoria), harmonijnego jej ujęcia z obiektywnymi wartościami transformacji (ideologia) oraz konkretnych środków politycznych służących osiągnięciu takiej transformacji (praktyka polityczna). Te trzy elementy łączą się w dialektyczną całość, która stanowi wysiłek na rzecz zmiany, do której dąży partia.

Ktoś mógłby zapytać: czy mamy czekać na skończony rozwój teoretyczny, żeby zacząć działać? Nie. Rozwój teoretyczny nie jest problemem akademickim, nie zaczyna się od zera. Powstaje, jest motywowany i rozwijany przez istnienie wartości ideologicznych oraz praktyki politycznej. Mniej lub bardziej poprawne bądź błędne, elementy te istnieją historycznie przed teorią i motywują jej rozwój.

Walka klasowa istniała na długo przed jej teoretyczną konceptualizacją. Walka wyzyskiwanych nie czekała na opracowanie dzieła teoretycznego. Jej istnienie poprzedza wiedzę o niej. Istniała zanim o niej wiedzano oraz przeprowadzono jakąkolwiek teoretyczną analizę.

Z tego podstawowego stwierdzenia wynika zatem, że fundamentalne i niezbędne staje się działanie. Tylko poprzez [praxis] możemy wypracować użyteczne ramy teoretyczne. Ramy, które nie są bezwartościowym nagromadzeniem abstrakcyjnych twierdzeń, posiadających pewną spójność w swojej wewnętrznej logice, ale pozbawionych jakiejkolwiek powiązań z rozwojem rzeczywistych procesów. Aby skutecznie teoretyzować, trzeba precyzyjnie działać.

Czy możemy pozbyć się teorii pod pretekstem pilnej potrzeby praktycznej? Nie. Może istnieć, powiedzmy, polityczne praxis oparte wyłącznie na kryteriach ideologicznych, a więc nieuzasadnione lub niedostatecznie uza-

Partia potrzebuje jasnego obrazu, aby móc myśleć w sposób spójny o kraju i regionie oraz o zmaganiach międzynarodowych ruchów robotniczych na przestrzeni dziejów. Musimy dysponować skutecznymi ramami, które pozwolą nam uporządkować i uszeregować rosnącą masę danych dotyczących naszej rzeczywistości gospodarczej, politycznej i ideologicznej.

Musimy mieć metodę analizowania tych danych, aby zobaczyć, które z nich są ważniejsze, jak je uszeregować, aby właściwie zmobilizować nasze siły. Schemat koncepcyjny, który pozwala nam połączyć jedną rzecz z drugą w sposób systematyczny, jest niezbędny dla realizacji naszych celów. Taki schemat musi umożliwiać czerpanie inspiracji z wykorzystaniem opracowanych koncepcji dla grup działających w innych realiach.

Ale pracę poznania naszego kraju musimy wykonać sami, bo nikt za nas tego nie zrobi.

Nie proponujemy wymyślania teoretycznych schematów od podstaw. Nie zamierzamy tworzyć nowych idei i wszystkich jej odgałęzień. Powodem tego jest ogólne zacofanie środowiska i jego wyspecjalizowanych instytucji oraz nasz brak dyspozycyjności, by podjąć się tego zadania.

Dlatego musimy przyjmować teorię tak, jak jest ona opracowywana, krytycznie ją analizując. Nie możemy ślepo przyjmować każdego konceptu bez krytycyzmu, tak jakby był dogmatem.

Chcemy dokonać całkowitej transformacji naszego kraju i nie przyjmujemy jako sposobu myślenia teorii stworzonej przez burżuazję. Stosując się do burżuazyjnych konceptów, będziemy myśleć tak, jak burżuazja chce, żebyśmy myśleli.

Chcemy studiować i myśleć o Urugwaju oraz całym regionie jako rewolucjoniści. Dlatego spośród elementów, które są częścią różnych nurtów socjalistycznych, będziemy zawsze przyjmować te, które pomagają nam w realizowaniu tego założenia.

Nie przyjmujemy jakiegokolwiek teorii tylko dlatego, że jest modna. Powtarzanie „cytatów” ludzi pochodzących z odmiennych miejsc i czasów, odnoszących się do zupełnie innych sytuacji i problemów nie jest teorią. Tylko szarlatani posługują się nią w ten sposób.

Teoria jest instrumentem, narzędziem, które służy pewnemu celowi. Istnieje po to, by osiągnąć wiedzę, której potrzebujemy. Pierwszą rzeczą, na której nam zależy, jest nasz kraj. Jeśli teoria nie jest w stanie przedstawić nam nowych informacji, pomocnych w praktyce politycznej, jest całkowicie bezużyteczna, stanowi jedynie temat do jałowego bełkotu, bezowocnych ideologicznych polemik.

Ktoś, kto kupuje wielką, nowoczesną maszynę i, zamiast na niej pracować, spędza całe dnie na gadaniu o niej, nie wykorzystuje jej właściwie, jest szarlatanem. Podobnie jak ten, który mając do dyspozycji maszynę, woli wykonać daną pracę ręcznie, bo „tak to się kiedyś robiło...”.

Różnice między teorią a ideologią

Należy zwrócić uwagę na kilka różnic między tym, co zwykle się nazywa teorią a ideologią.

Celem teorii jest wypracowanie instrumentów pojęciowych, służących do rygorystycznego myślenia i dogłębnego rozumienia konkretnej rzeczywistości. W tym właśnie sensie można mówić o teorii jako o odpowiedniku nauki.

Ideologia natomiast składa się z elementów o charakterze nienaukowym, nadających dynamizm działaniu opartemu na okolicznościach, które, choć mają coś wspólnego z warunkami obiektywnymi, nie wynikają z nich ściśle. Ideologię uformowały warunki obiektywne, lecz nie jest przez nie mechanicznie zdeterminowana.

Dogłębna i ścisła analiza konkretnej sytuacji, w jej realnych i obiektywnych warunkach, jest analizą teoretyczną, opartą na podstawach naukowych. Wyrażanie motywacji, proponowanie celów, aspiracji, stanu końcowego, idealnego – wszystko to należy do dziedziny ideologii.

Teoria dopracowuje i definiuje elementy warunkujące działania polityczne, podczas gdy ideologia motywuje, stymuluje i konfiguruje swoje „idealne” cele i styl.

Pomiędzy teorią a ideologią istnieje bardzo ścisły związek, gdyż propozycje tej drugiej opierają się na wnioskach płynących z analizy teoretycznej i są przez nie wspierane. Skuteczność ideologii jako motoru działania politycznego jest tak duża, jak mocno jest ona oparta na wnioskach teorii.

Zasięg pracy teoretycznej

Praca teoretyczna zawsze ma oparcie w rzeczywistych procesach, realiach historycznych, aktualnych wydarzeniach. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę fakt, iż jest to czynność odbywająca się całkowicie w sferze myśli, żadne koncepty nie są bardziej prawdziwe od innych.

Warto zwrócić uwagę na dwa podstawowe stwierdzenia:

1. Istnieje rozróżnienie między istniejącą, konkretną rzeczywistością, między realnymi, historycznymi procesami a procesami wywodzącymi się z wiedzy i rozumienia tej rzeczywistości. Innymi słowy, koniecznym jest, aby dostrzec różnicę między bytem a myślą, między rzeczywistością taką, jaka jest, a tym, co możemy o niej wiedzieć.
2. Byt ma prymat nad myślą, rzeczywistość nad wiedzą. Oznacza to, że kolejność zdarzeń jest ważniejsza – ma większą wagę jako czynnik determinujący. Istotniejsze jest to, co się faktycznie wydarzyło, a nie to, myślimy lub wiemy o danej sytuacji.

Wychodząc od tych podstawowych założeń, należy zrozumieć do czego dokładnie zmierza praca teoretyczna, czyli wysiłek poznawczy, któremu przyświeca cel zdobycia ścisłej, naukowej wiedzy. Opiera się ona zawsze na z góry ustalonym surowcu. Teoria nie wyłania się z konkretnej rzeczywistości jako takiej, lecz z informacji, danych i wyobrażeń o tej rzeczywistości. Pierwotny materiał jest w procesie pracy teoretycznej obrabiany przez użyteczne pojęcia oraz instrumenty myślowe. Produktem tej obróbki jest wiedza.

Innymi słowy, istnieją tylko realne, konkretne i jednostkowe przedmioty (zdeterminowane przez sytuacje historyczne, społeczeństwa, czas). Proces pracy teoretycznej dąży do ich poznania. Czasami zmierza ona do obiektów abstrakcyjnych, nierealnych, istniejących jedynie w myśli, a jednak obiekty te są niezbędnymi narzędziami, warunkiem wstępnym do poznania obiektów rzeczywistych (na przykład pojęcie klas społecznych itp.). W zdobywaniu wiedzy surowy materiał (powierzchowne postrzeganie rzeczywistości) przekształca się w produkt (ścisłą wiedzę naukową na jej temat).

Termin „wiedza naukowa” musi być zdefiniowany w jego relacji do społecznych uwarunkowań. Przy tym uwzględnieniu oraz stosując skonkretyzowaną terminologię, nauka najlepiej przybliży nas do istniejących warunków.

Proces pojmowania rzeczywistości społecznej, podobnie jak każdego innego realnego przedmiotu badań, jest podatny na nieskończoną głębię teoretyczną. Tak jak fizyka, chemia oraz pozostałe dyscypliny mogą pogłębiać wiedzę w nieskończoność, tak też jest z naukami społecznymi. Dlatego nieadekwatne jest oczekiwanie „skończonej” wiedzy, aby zacząć działać na rzecz przemian społecznych. Tak samo nieadekwatna jest próba przeprowadzenia zmian bez dogłębnego poznania tematu.

Rzetelne informacje o strukturze społecznej osiąga się tylko poprzez pracę z faktami, danymi statystycznymi itp., za pomocą bardziej abstrakcyjnych